

**ЛОКАЛЕН  
АКЦИСКИ ПЛАН  
ЗА УПРАВУВАЊЕ  
СО ОТПАД НА  
ОПШТИНА  
БИТОЛА  
за 2024-2025**







ЛОКАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА  
УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД НА  
ОПШТИНА БИТОЛА  
за 2024-2025

## Содржина

Предговор од градоначалникот .....	3
1. Вовед .....	4
2. Национална легислатива и обврски .....	5
3. Анализа на постоечка состојба .....	6
4. Акциски план за 2024-2025 .....	8
5. Следење на реализација на ЛАП и известување .....	18
6. Вклученост на засегнатите страни и комуникациска стратегија .....	20
Изјава за транспарентност .....	21

Содржината на овој план е сопственост на Општина Битола и резултат на повеќемесечен труд на членовите на работната група. Придонесот на САЛАР и на Шведската влада беше ограничен на обезбедување техничка помош и финансиска поддршка на процесот.

## Предговор од градоначалникот



### Почитувани,

Општина Битола ја поставува грижата за животната средина, а со тоа и мерките и конкретните активности кои ќе резултираат со мерливи индикатори за постигнатите резултати, високо на листата на своите приоритети.

Но, во системското делување, неопходна е меѓуинституционална организација и координација на сите вклучени субјекти, на локално и регионално ниво, со цел да може да се направи сеопфатна анализа, да се детектираат клучните проблеми во делот на управувањето со отпад и согласно тоа, да се изврши соодветна приоритизација на целите што треба да бидат постигнати со преземање на конкретни акции.

Изработката на овој Локален акциски план за управување со отпад, токму во наведените насоки, врши детектирање на клучните недостатоци и проблеми во делот на управувањето со отпад, стратешки дефинирајќи го начинот на обезбедување услуги на што е можно повеќе корисници, воведување на систем за селекција на отпад и собирање на посебни текови на отпад, намалување на количините на органски отпад што завршуваат на депонија, како и изградба на депонија согласно европските стандарди, затворање и санација на ѓубришта и обезбедување приходи кои целосно ќе ги покријат трошоците за управување со отпад.

На овој начин, ќе се постигне зголемена заштита на природните живеалишта, ќе се подобри квалитетот на водата и почвата, ќе се елиминира негативниот тренд на создавање диви депонии, а преку намалување на емисиите на прашина и загадувачки супстанции, ќе се подобри квалитетот на воздухот, како и визуелниот аспект на општината и регионот, што е особено значајно за здравјето на луѓето, за туристичката привлечност и економскиот бенефит за граѓаните и бизнис секторот.

Вклученоста на сите засегнати страни, ќе овозможи подигнување на јавната свест, но и поголема ефикасност на неопходните чекори кои треба да ги подигнат стандардите во средината и квалитетот на живеењето.

Управувањето со отпадот е процес на кој континуирано и посветено треба да работиме. Со изготвувањето на овој документ, јасно се дефинираат насоките кон кои треба да бидат ориентирани општинските годишни програми, а со тоа и буџетските рамки за реализација на наведените приоритети, што е гаранција за одржлив развој и напредок на локално и регионално ниво.



**Градоначалник на општина Битола  
Тони Коњановски**

# 1 Вовед



На патот кон одржливо управување со отпадот, Република Северна Македонија веќе има преземено чекори кои постепено ги надминуваат постоечките проблеми за подобрување на системите за собирање и третман на отпадот и премин од линеарна во циркуларна економија. Новиот Закон за управување со отпадот<sup>1</sup>, Планот за управување со отпад 2020-2030, воспоставувањето на регионалниот систем за управување со отпад, како и воспоставување на организации за проширена одговорност на производителите поставија солидна основа за воспоставување на ефективна оперативна рамка и подобрување на капацитетите и практиките на сите чинители во областа.

Следејќи ги насоките од регионалните планови за управување со отпад, во рамките на проектот „Одржливо управување со отпадот на локално ниво“ спроведуван од SALAR International, а финансиран од шведската влада преку Сида, беше развиен Оперативен регионален план за управување со отпад (ОРПУО) за пелагонискиот и југозападниот регион. Изработен заедно со општините од двата плански региона, ОРПУО претставува практичен документ кој ги локализира националните приоритети и цели и овозможува оптимално искористување на општинските ресурси. Инклузивниот и транспарентен процес го засили сопствеништвото врз планот и им овозможи на сите чинители подобро да ја разберат важноста на одржливото управување со отпадот.

Важен дел од целиот процес е и склучениот договор за заем од 55 милиони евра со Европската банка за обнова и развој кој вклучува изградба на три регионални депонии, набавка на возила и опрема како и техничка помош за поддршка на регионалниот систем за управување со отпад.

Заемот ќе обезбеди средства за нужното модернизирање на возниот парк на општинските комунални претпријатија и ќе ја нагласи клучната улога на (про)активното учество на општините во одржливото управување со отпадот.

Локалниот акциски план (ЛАП) за управување со отпад 2024-2025 на општина Битола беше изработен со цел да се утврдат локалните политики за управување со отпадот, да се утврди опсегот на интервенциите и да се постават јасни цели со детални чекори за нивна реализација.

Насоките во планот за намалување на создадениот отпад и подобрување на локалните практики за селекција, собирање и депонирање на отпадот се во согласност со меѓународните стандарди и добри практики за цврст отпад и директно водат кон намалување на влијанието врз животната средина. Регионалната перспектива и нагласокот на меѓуопштинската соработка беа меѓу приоритетите при изработката на ЛАП. Спојувањето на двата региона (пелагониски и југозападен) во еден регион за управување со отпад создава можност, но и обврска за блиска соработка помеѓу општините. Интегрирањето на инклузивните процеси и родовата перспектива во финалниот документ ќе придонесе кон зголемена родова еднаквост, подобар пристап на ранливите групи до услугите во секоја од општините и подобрување на квалитетот на живот на населението.

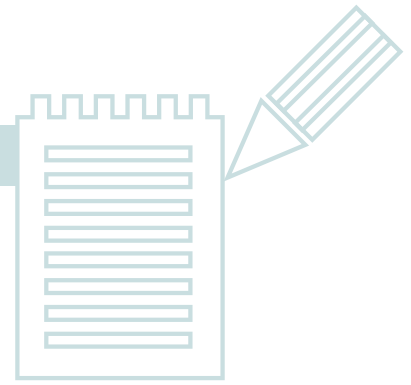
Планот беше изработен од работна група посебно формирана за оваа цел, во состав:

1. **Љубо Атанасовски** – Советник
2. **Јулијана Ивановска** – Советник инспектор
3. **Александра Ангеловска** – Соработник
4. **Валентина Андријашевик Кривашија** – Раководител на одделение со заменик
5. **Славчо Димовски** – Советник
6. **Марјана Спасевска** – Раководител на одделение со заменик
7. **Владимир Јовевски** – Советник
8. **Венцо Шишкин** – Раководител на одделение со заменик
9. **Дејан Додевски** - Соработник

1 Закон за управување со отпад (Службен Весник бр. 216/2021)



## 2 Национална легислатива и обврски



Развојот на законодавството и политиките од областа на животната средина се прилично динамични процеси и Република Северна Македонија постојано ги следи тековите и промените во еколошкото законодавство на ЕУ како правна база за изградба на еколошки стандарди во разни сектори на животната средина, вклучувајќи го и управувањето со отпадот. Во тој поглед, новиот **Закон за управување со отпад** ја транспонира европската директива за отпад (2008/98/ЕС) како и новата директива со измените од 2018 година (2018/851) со што се нагласува обврската на локалната самоуправа да управува со комуналниот отпад. Новиот закон јасно се повикува на начелата за заштита на животната средина, начелото на претпазливост и на начелото за универзалност на услугата за управување со отпадот и го допрецизира регионалниот систем за управување со отпадот како и улогите на националните и локалните актери. Со стимулација на мерки за намалување на количината на создаден отпад и одржливо управување со отпадот, Законот цели кон зачувување на ресурсите и спречување на негативните влијанија на отпадот врз животната средина.

**Националната стратегија за управување со отпад 2008-2020** ја одразува политиката за управување со отпад и претставува основа за подготовка и спроведување на интегриран и финансиски одржлив систем. Стратегијата обезбедува насоки за активностите во областа на управувањето со отпадот со цел да се надмине неприфатливата состојба на животната средина во земјава која има негативно влијание врз водата, почвата и воздухот како и врз човековото здравје.

Надоврзувајќи се на основата поставена од Стратегијата, **Националниот план за управување со отпад 2020-2030** ја дефинира рамката за креирање и функционирање на интегриран систем за управување со отпад во согласност со хиерархијата за отпад и законодавството на ЕУ и да се постигне еколошки безбедна преработка и отстранување на отпадот во согласност со приликите во Република Северна Македонија. Одржливо функционирање на базичната инфраструктура за управување со комуналниот отпад (организациски и финансиски структури,

техничка инфраструктура и правна рамка) е основната цел на Планот.

Институционалната рамка за управување со отпад е јасно дефинирана. Министерството за животна средина и просторно планирање е институција која е одговорна за креирање на политиката за управување со отпад на национално ниво, додека политиката на локално ниво е одговорност на општините. Оперативните активности како што се собирање, селекција, транспорт и депонирање се организирани преку јавните комунални претпријатија. Колективните постапувачи се исто така дел од системот за управување со различни текови на отпад, како на пример отпад од пакување, отпад од електрична и електронска опрема, отпад од батерии и акумулатори и други текови отпад кои го помагаат управувањето преку воспоставување дополнителна мрежа за селекција и спроведуваат активности за подигнување на јавната свест.

Со цел обезбедување финансиски само-одржлив систем за управување со отпад, Законот за управување со отпад го наложува и промовира регионалниот пристап. **Регионалниот систем за управување со отпад** подразбира здружување на општините во пет региони, формирање на меѓуопштински одбори за управување со отпадот за секој регион и изградба на регионални депонии со кои ќе управува **Регионално комунално претпријатие**. Изготвувањето и следењето на реализацијата на **Регионалниот план за управување со отпад** е обврска на новоформираните организациски единици за управување со отпад во Центрите за развој на планските региони.

Регионалното управување со отпад претставува современ, стратешки пристап во управувањето со отпадот и предуслов за систематско решавање на проблемите со отпадот. Интегрираното регионално управување со комуналниот цврст отпад подразбира постепено затворање на несанитарните комунални и диви депонии откако новите регионални санитарни депонии ќе станат оперативни.

### 3 Анализа на постоечка состојба



Општината се наоѓа во југозападниот дел на РС Македонија. На запад општината се граничи со Општина Ресен, каде границата меѓу двете општини минува низ Баба Планина. Јужната граница е државната граница со Грција. На исток и североисток општина Битола се граничи со Општина Новаци и Општина Могила, додека на север со Општина Демир Хисар. Општината се наоѓа во Пелагониската Котлина, достигнувајќи ги највисоките врвови на планината Баба со врвот Пелистер. Најголеми реки коишто течат низ општината се Црна Река, Шемница и Драгор..

На територијата на општина Битола, според пописот од 2021 година, живеат 85.164 жители, од кои 69.287 се населени во градот Битола, а 15.877 во руралните средини. Од вкупното резидентно население, 41.845 се мажи, а 43.319 се жени.



Табела 1: Вкупно население, домаќинства и станови во општина Битола

ОПШТИНА БИТОЛА			
	Вкупно население	Домаќинства	Станови (сите видови живеалишта)
Вкупно население во Општина Битола	85164	30154	43724
Град Битола	69287	24974	33367
65 населени места	15877	5180	10357

Табела 2: Број на население според етничка припадност

Вкупно	Македонци	Албанци	Турци	Роми	Власи	Срби	Бошњаци	Други
85164	69182	4018	1174	2890	1205	359	49	750
%	81,23	4,71	1,37	3,39	1,41	0,42	0,05	0,88

Табела 3: Намалување на населението меѓу двата пописни циклуси

Извор на податоци	Број на население
Попис 2002 година	95.385
Попис 2021 година	85.164
Разлика	-10.221

Според податоците на Државниот завод за статистика, вкупниот број на работоспособни лица изнесува 72 744 лица, од кои 35 417 се мажи, а 37 327 се жени. Споредено со националните параметри, во Македонија има 58 779 правни субјекти од трговски регистар, со 414 125 вработени лица. Од нив, на територијата на општина Битола има 3 205 субјекти, со 24 283 вработени

лица. Во 2021 година, според Државниот завод за статистика, 488 лица се доселиле во општина Битола, од кои 287 се доселиле од друга општина, 107 од друго место во иста општина и 94 се доселени граѓани во државата. Отселени се вкупно 378 лица, 217 отселени од друга општина, 107 отселени од друго место во иста општина и 54 отселени граѓани од државата.

**Табела 4:** Вкупна количина на создаден и собран отпад по вид и години во тони и м<sup>3</sup>

ОПШТИНА БИТОЛА						
ВКУПНА КОЛИЧИНА НА СОЗДАДЕН И СОБРАН ОТПАД ПО ВИД И ГОДИНА (ВО ТОНИ)						
	2020		2021		2022	
	Создаден	Собран	Создаден	Собран	Создаден	Собран
Хартија		201.55		177.48		161.64
Стакло						
Пластика		7.85		32.5		7.79
Органски отпад						
Останат комунален отпад		30686		30360		30000
<b>ВКУПНО</b>	<b>36,250.0</b>	<b>30,895.4</b>	<b>36,195.7</b>	<b>30,570.0</b>		<b>30,169.4</b>
% на сортиран отпад		0.68		0.69		/
% на собран отпад		85.23		84.46		/
% на домаќинства покриени со услуга						
% на наплатен надомест		<b>85,27%</b>		<b>88,45%</b>		<b>79,97%</b>
ВКУПНА КОЛИЧИНА НА СОЗДАДЕН И СОБРАН ОТПАД ПО ВИД И ГОДИНА (ВО м <sup>3</sup> )						
Градежен отпад		1700		1600		2100
Кабаст отпад		1180		1200		975
<b>ВКУПНО</b>		<b>2880</b>		<b>2800</b>		<b>3075</b>

**Табела 5:** Возила за управување со отпад во општина Битола

ОПШТИНА БИТОЛА					
ВОЗИЛА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД ВО ОПШТИНАТА					
Назив на возило	Модел	Тип	Година на производство	Капацитет (м <sup>3</sup> )	Вкупен број вакви возила
ивеко				3	8
ивеко				16	1
ман				18	1
волво				12	5
мерцедес				5	1
ивеко				14	2
ивеко				12	1

## 4. Акциски план за 2024-2025

ОПШТИНА БИТОЛА									
Приоритет 1		Обезбедување услуги (собирање и транспорт на отпад) на што е можно повеќе корисници							
Цел 1.1		Подобрено собирање и транспортирање на отпадот преку планирање							
Акција 1.1.1		Мапирање на пречки кои го спречуваат лесниот пристап до корисниците вклучувајќи ги и ранливите групи							
Координација со:		ЈКП Комуналец и надворешни засегнати страни							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
1.1.1.1	Формирање на работна група	2 месеци	1/2024	Општина Битола во соработка со ЈКП Комуналец	/	/	Правна Поддршка	Листата на физички и правни субјекти кои не се опфатени со услугата не е ажурирана  Пречките кои го отежнуваат пристапот не се мапирани	Изработена листа на физички и правни субјекти кои не се опфатени со услугата и која редовно се ажурира
1.1.1.2	Ажурирање на листа на физички и правни субјекти кои не се опфатени со услугата	4 месеци	2/2024 - 3/2024	ЈКП Комуналец	/	/	/		Подготвен извештај со мапирани пречки и препораки за нивно надминување
1.1.1.3	Извештај со мапирани пречки, причини и препораки за нивно надминување	2 месеци	4/2024	Општина Битола (Комунално одделение) во соработка со ЈКП Комуналец	/	/	Техничка поддршка од САЛАР		Мапирана најмалку една пречка која го отежнува пристапот на жените  Мапирана најмалку една пречка која го отежнува пристапот на лица од ранливи групи



Приоритет 1		Обезбедување услуги (собирање и транспорт на отпад) на што е можно повеќе корисници							
Цел 1.1		Подобрено собирање и транспортирање преку планирање							
Акција 1.1.2		Анализа на маршрути за собирање и потребни возила, вклучувајќи типови и број на контејнери/канти							
Координација со:		ЈКП Комуналец, надворешни засегнати страни и САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
1.1.2.1	Ажурирање на податоците на нови корисници	6 месеци	1/2024 - 2/2024	ЈКП Комуналец	/	/	/	Недостаток на возила за собирање на отпад и садови за отпад  Потреба од адаптација на планот за маршрутите	Комплетни податоци за потребен број на возила и контејнери од 1,1 м3 и канти од 120 и 240 л  Адаптиран план за оптимизација на маршрутите
1.1.2.2	Анализа на маршрутите и моменталниот број на возила, канти и контејнери	3 месеци	3/2024	ЈКП Комуналец	/	/	/		
1.1.2.3	Утврдени маршрути за собирање на отпад, потребни возила и канти и контејнери	3 месеци	4/2024	ЈКП Комуналец	/	Донаторска поддршка	/		
Приоритет 1		Обезбедување услуги (собирање и транспорт на отпад) на што е можно повеќе корисници							
Цел 1.1		Подобрено собирање и транспортирање преку планирање							
Акција 1.1.3		Анализа на потребниот број и големина на собирни центри за одредени видови отпад							
Координација со:		ЈКП Комуналец и надворешни засегнати страни							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
1.1.3.1	Анализа на останати видови на отпад кои може да се селектираат	2 месеци	1/2024	ЈКП Комуналец со поддршка на Општина Битола	/	/	Експертска поддршка	Нема податоци за сите видови на отпад  Нема собирни центри и препораки за оптимален број на собирни центри	Дефиниран број и големина на собирни центри за посебни видови на отпад
1.1.3.2	Утврдување на бројот и големината на собирни центри	2 месеци	1/2024 - 2/2024	ЈКП Комуналец со поддршка на Општина Битола	/	/	Експертска поддршка		
1.1.3.3	Препораки за оптимален број собирни центри	2 месеци	2/2024	ЈКП Комуналец со поддршка на Општина Битола	/	/	Експертска поддршка		

Приоритет 1		Обезбедување услуги (собирање и транспорт на отпад) на што е можно повеќе корисници							
Цел 1.1		Подобрено собирање и транспортирање преку планирање							
Акција 1.1.6		Развивање и испорака на образовни програми за вработените за соодветни организациски процеси у управување со податоци							
Координација со:		САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
1.1.6.1	Анализа на потребите за видот образовни програми наменети за вработените	3 месеци	1/2024	ЈКП Комуналец и Општина Битола	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Експертска поддршка од САЛАР	Нема организирани образовни програми наменети за вработените	Соодветни образовни програми се развиени и испорачани на вработените  Најмалку 40% од обучените се жени
1.1.6.2	Развој на соодветни образовни програми врз основа на идентификуваните потреби	2 месеци	2/2024	ЈКП Комуналец и Општина Битола	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Експертска поддршка од САЛАР		
1.1.6.3	Испорака на образовните програми за вработените	6 месеци	3/2024 - 4/2024	ЈКП Комуналец и Општина Битола	120.000,00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Експертска поддршка од САЛАР		
Приоритет 1		Обезбедување услуги (собирање и транспорт на отпад) на што е можно повеќе корисници							
Цел 1.2		Зголемен возен парк и број на канти/контејнери							
Акција 1.2.1		Идентификување на извори на финансирање и ефективно финансиско планирање							
Координација со:		ЈКП Комуналец и САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
1.2.1.1	Формирање работна група од животна средина, ЛЕР и финансии	1 месец	1/2024	Одделенија за животна средина, ЛЕР и финансии	/	/	/	Не постои редовно следење на извори на финансирање	Изворите на финансирање редовно се следат и се подготвуваат полугодишни извештаи
1.2.1.2	Следење на актуелни или идни повици за финансирање	Континуирано	1/2024 - 4/2025	Работна група	/	/	Техничка поддршка од САЛАР		
1.2.1.3	Подготовка на полугодишен извештај за извори за финансирање и финансиско планирање	Континуирано	1/2024 - 4/2025	Работна група	/	/	Техничка поддршка од САЛАР		

Приоритет 1		Обезбедување услуги (собирање и транспорт на отпад) на што е можно повеќе корисници						
Цел 1.2		Зголемен возен парк и број на канти/контејнери						
Акција 1.2.2		Набавка на возила и канти/контејнери						
Координација со:		ЈКП Комуналец и колективни постапувачи						
Активност	Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
1.2.2.1	Поставување на вендинг машини	12 месеци	1/2024 - 4/2024	Општина Битола, ЈКП Комуналец	/	Пакомак	/	Постои потреба од поставување на вендинг машини за селектирање на пластика  На територија на општина Битола поставени се подземни контејнери на две локации  Постои потреба од дополнителни садови за собирање отпад  Постои потреба од дополнителни специјализирани возила за собирање и транспорт на отпад  Постои потреба од подобрување на пристапноста на лицата со телесна попреченост при поставувањето опрема за одлагање и селекција на отпад
1.2.2.2	Поставување на подземни контејнери	24 месеци	1/2024 - 4/2025	Општина Битола, ЈКП Комуналец	4.000.000,00 денари	донаторска поддршка	/	
1.2.2.3	Набавка на садови за собирање отпад	12 месеци	1/2024 - 4/2024	ЈКП Комуналец	1.875.000,00 денари	Буџет на општината	/	
1.2.2.4	Набавка на возила	12 месеци	1/2024 - 4/2024	ЈКП Комуналец	30.000.000,00 денари	Буџет на општината	/	
1.2.2.5	Земање предвид на поеднаквата пристапност (права и можности) на лицата со телесна попреченост	24 месеци	1/2024 - 4/2025	ЈКП Комуналец во соработка со Општина Битола	/	Буџет на општината, донаторска поддршка и ЈКП Комуналец	/	Поставени се 6-8 машини со разработен систем на зелени поени за стимулирање на граѓаните за селектирање на пластика Поставени се дополнителни подземни контејнери набавени се дополнителни 100 пластични канти 120л, 10 жолти контејнери 1.1м <sup>3</sup> , 10 плави контејнери 1.1м <sup>3</sup> , 100 контејнери 1.1м <sup>3</sup> зелени, 70 метални контејнери 1.1м <sup>3</sup> , 200 пластични канти 120л, 30 пластични канти 240л Набавени се дополнителни 2 специјализирани возила за собирање и транспорт од 14м <sup>3</sup> и едно со надградба 16м <sup>3</sup> Начинот на собирање и селектирање на отпадот е модернизиран и обезбедена е повалитетна јавна чистота Подобрена пристапност на лицата со телесна попреченост до опремата за одлагање и селекција на отпад



Приоритет 2		Воведување на систем за селекција на отпад и собирање на посебни текови на отпад							
Цел 2.2		Создавање на пресретлива/поволна средина за селекција на отпад							
Акција 2.2.1 и 2.2.2		Анализа на пазарот на материјали за рециклирање и трошоци за селекција на отпадот							
Координација со:		ЈКП Комуналец и САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модели за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
2.2.2.1	Ангажман на експерт за спроведување на анализата	1 месец	1/2024	ЈКП Комуналец и Општина Битола	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Координација со претставници на засегнатите страни и САЛАР	Не постои сеопфатна анализа	Подготвена анализа на пазарот на материјали и трошоци за селекција и рециклирање на отпад  Дефинирана најмалку една можност/придобивка која специфично се однесува на жените при селекција и рециклирање на отпад
2.2.2.2	Спроведување на сеопфатна анализа на пазарот според однапред утврдена методологија	2 месеца	2/2024	ЈКП Комуналец и Општина Битола	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Координација со претставници на засегнатите страни и САЛАР		
2.2.2.3	Изработка на извештај за можности за селекција и рециклирање на отпад и трошоци / придобивки	1 месец	2/2024	ЈКП Комуналец и Општина Битола	150.000,00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Координација со претставници на засегнатите страни и САЛАР		

Приоритет 2		Воведување на систем за селекција на отпад и собирање на посебни текови на отпад							
Цел 2.2		Создавање на пресретлива/поволна средина за селекција на отпадот							
Акција 2.2.4		Подигнување на јавната свест и мотивирање на населението за придобивките од селекцијата на отпадот							
Координација со:		Надворешни засегнати страни и САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модели за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
2.2.4.1	Едукативни настани по градинки, училишта и медиуми	Континуирано	1/2024 - 4/2025	ЈКП Комуналец и Општина Битола	10.000,00 ден	Буџет на општината	Поодршка и координација со колективните постапувачи	Ниско ниво на информираност на населението за придобивките од селекцијата на отпад	Подигнување на степенот на информираност кај населението за придобивките од селекција на отпад
2.2.4.2	Спроведување на мини еко кампањи преку културни настани	Континуирано	1/2024 - 4/2025	Општина Битола	20.000,00 ден	Буџет на општината	Поодршка и координација со колективните постапувачи		Спроведена најмалку една активност специфично наменета за подигнување на степенот на информираност на ранливите групи
2.2.4.3	Спроведување на кампања за подигнување на свеста за придобивките од селекција на отпад	18 месеци	3/2024 - 4/2025	Општина Битола	200.000,00 ден	Донаторска поддршка - Сидра/САЛАР	Поодршка и координација со САЛАР, колективните постапувачи, НВО и други засегнати страни		

Приоритет 3		Намалување на количините за органски отпад кои завршуваат на депонија							
Цел 3.1		Создавање пресретлива средина за селекција на органски отпад							
Акција 3.1.1 и 3.1.2		Анализа на количини и модели на органски отпад и исплатливост и придобивки за селекција и третман на органски отпад							
Координација со:		ЈКП Комуналец и САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модели за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
3.1.1.1	Ангажман на експерт за изработка на анализата	1 месец	1/2024	ЈКП Комуналец во соработка со Општина Битола	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Надворешна експертска поддршка - САЛАР	Не постои анализа на количини и модели на органски отпад	Подготвена анализа со препораки за исплатливост и придобивки од селекција на органски отпад
3.1.1.2	Спроведување на анализа за количини и модели на органски отпад	2 месеца	2/2024	ЈКП Комуналец во соработка со Општина Битола	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Надворешна експертска поддршка - САЛАР		Дефинирана најмалку една можност/ придобивка која специфично се однесува на жените при селекција и третман на органски отпад
3.1.1.3	Подготовка на извештај за количини и модели на органски отпад со препораки за исплатливост и придобивки од селекцијата	1 месец	2/2024	ЈКП Комуналец во соработка со Општина Битола	150.000,00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Надворешна експертска поддршка - САЛАР		



Приоритет 4		Изградба на депонија согласно стандардите на ЕУ							
Цел 4.2		Основано регионално комунално претпријатие							
Акција 4.2.1, 4.2.2 и 4.2.3		Дефинирање на носителот на иницијативата, потпишување договор за меѓуопштинска соработка и избор на раководна структура							
Координација со:		САЛАР, општини од региони							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модели за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
4.2.1.1	Носење на иницијатива	1 месец	1/2024	Градоначалник	/	/	Правна поддршка	Нема договор за меѓуопштинска соработка за основање на регионално комунално претпријатие	Воспоставена е меѓуопштинска соработка за основање на регионално комунално претпријатие  Избрана е раководна структура на регионалното комунално претпријатие
4.2.1.2	Донесување на одлука на совет	1 месец	2/2024	Совет на Општина	/	/	Поддршка од МЖСПП		
4.2.1.3	Потпишување на договор за меѓуопштинска соработка	1 месец	2/2024	Градоначалник	/	/	Правна поддршка		
4.2.1.4	Избор на раководни структури	1 месец	3/2024	Градоначалници од Пелагонсика и Југозападен регион	/	/	/		
Приоритет 5		Затворање и санација на ѓубришта ( диви депонии )							
Цел 5.1		Изработени се општински планови за затворање и санација							
Акција 5.1.1		Мапирање на општински ѓубришта							
Координација со:		ЈКП Комуналец и САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модели за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
5.1.1.1	Собирање на податоци/мапирање на општински ѓубришта	1 месец	3/2024	ЈКП Комуналец и општински инспекторат	/	/	/	Општинските ѓубришта не се ажурирани	Општинските ѓубришта редовно се ажурираат
5.1.1.2	Извештај за лоцирани општински ѓубришта	1 месец	4/2024	ЈКП Комуналец и општински инспекторат	/	/	/		
5.1.1.3	Изработка на регионална база на мапирани ѓубришта	6 месеци	1/2025 - 2/2025	ЈКП Комуналец, општински инспекторат и Општина Битола	150.000,00 ден	Донаторска поддршка - Сидра/САЛАР	Техничка поддршка од САЛАР		

Приоритет 5		Затворање и санација на ѓубришта							
Цел 5.1		Изработени се општински планови за затворање и санација							
Акција 5.1.2 и 5.1.3		Изработка на приоритетна листа на ѓубришта, проценка на трошоците за активности и вклучување на активностите во општинските буџети							
Координација со:		ЈКП Комуналец и САЛАР							
Активност	Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модели за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)	
5.1.2.1	Изработка на приоритетна листа на ѓубришта според утврдена методологија	2 месеци	4/2024	ЈКП Комуналец и одделение за животна средина	/	/	Техничка поддршка од САЛАР	Не е изработена приоритетна листа на ѓубришта и проценка на трошоците за санација и затворање	Изработена е приоритетна листа на ѓубришта и направена е проценка на трошоците за санација и затворање
5.1.2.2	Идентификување потребни средства за санација и затворање на ѓубриштата	1 месец	4/2024	ЈКП Комуналец и одделение за животна средина	/	/	/		
5.1.2.3	Вклучување на идентификуваните средства во општинскиот Буџет	1 месец	4/2024	Градоначалник и Совет	/	/	/		

Приоритет 6		Обезбедување приход кој целосно ќе ги покрие трошоците за управување со отпад							
Цел 6.1		Спроведена е анализа за пропустите во надоместоците за отпад							
Акција 6.1.1		Идентификување на јазот помеѓу приходите и расходите на активностите за управување со отпад							
Координација со:		САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модели за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
6.1.1.1	Ангажирање на експерт за спроведување на анализата	3 месеци	1/2024	ЈКП Комуналец и Општина Битола	/	Донаторска поддршка - Сидра/САЛАР	Експертска поддршка од САЛАР	Не постои анализа за јазот меѓу приходите и расходите	Подготвен извештај со препораки за надминување на јазот помеѓу приходите и расходите
6.1.1.2	Спроведување на сеопфатна анализа на приходите/ расходите за управување со отпад и извештај	3 месеци	2/2024	ЈКП Комуналец и Општина Битола	200.000,00 ден	Донаторска поддршка - Сидра/САЛАР	Експертска поддршка од САЛАР		
6.1.1.3	Усвојување на препораките и нивно спроведување од страна на ЈКП	12 месеци	1/2025 - 4/2025	ЈКП Комуналец и Општина Битола	/	Донаторска поддршка - Сидра/САЛАР	Експертска поддршка од САЛАР		



## 5 Следење на реализација на ЛАП и известување



Следењето, верификацијата на податоците и известувањето на овој ЛАП за одржливо управување со отпад ќе играат клучна улога во неговото ефикасно спроведување. Методите кои ќе бидат применети за следење на неговата реализација ќе имаат цел да го осигураат напредокот кон постигнување на целните индикатори за секоја од акциите на овој ЛАП.

За непрекинато следење на ЛАП е предвидено општинската работната група за управување со отпад да се среќава по потреба, но најмалку еднаш месечно. На таа средба ќе се координираат активностите и дискутира напредокот во реализацијата со осврт на сработеното и воочените потешкотии. За утврдување на степенот на реализација, ажурирање на активностите и анализа на сработеното, предвидена е евалуација на ЛАП кон крајот на првата година (2024). Ова ќе гарантира дека ЛАП ќе остане динамичен плански документ кој одговара на новоидентификуваните потреби и предизвици. Искуството стекнато во процесот како и научените лекции ќе бидат од непроценлива важност при изработката на новиот Регионален план за управување со отпад 2026-2031.

Континуираното известување и комуникација со сите актери вклучени во реализацијата на планот ќе овозможи навремени прилагодувања, на тој начин зголемувајќи ја приспособливоста и ефективност на ЛАП. Модалитети на меѓуопштинска соработка се веќе вклучени

во планот што ќе овозможи споделување на добрите практики и научените лекции со другите општини во регионот. Два ротирачки члена на управниот одбор на проектот „Одржливо управување со отпад на локално ниво“ доаѓаат од општините во пелагонискиот и југозападниот регион што ќе овозможи блиска комуникација со донаторската зедница и засилена поддршка за реализација на активностите од планот.

Користењето на различни алатки како што се истражувања и теренски активности, заедно со верификацијата на податоците од општинската евиденција, извештаите и повратните информации од засегнатите страни и граѓаните, ќе ја гарантира веродостојноста на процесот на следење.

Посветеноста на општината кон континуирано следење и известување на овој ЛАП не само што ќе го зајакне неговиот кредибилитет, туку и ќе воспостави основа за донесување одлуки базирани на докази, промовирајќи го одржливото управување со отпадот во нашата општина.

Табелата подолу ги опишува очекуваните еколошки, социјални и економски влијанија на Локалниот акциски план (ЛАП), истовремено осигурувајќи дека неговата имплементација останува усогласена со принципите на одржливост, избегнувајќи негативни последици врз животната средина и социо-економските можности на жителите во општината.

Бр.	Прашања	Да	Не	Забелешка
1	Дали ЛАП ќе има негативно влијание врз животната средина? Дали ова влијание е големо, без преседан и неповратно? Објаснете накратко		не	/
2	Дали влијанието оди во рамките на планот? Дали реализацијата на планот оди во рамките на планирањето? Објаснете накратко		не	/
3	Дали планот вклучува промени или деградација на природните живеалишта? Објаснете накратко		не	Акцискиот план за управување со отпадот може само да е во корист на животната средина и не се очекува промени и деградации ни на природните живеалишта, ни на квалитетот на водата и почвата.
4	Дали планот ќе го влоши квалитетот на водата во општината?		не	Расфрленото ѓубре и депониите негативно влијаат врз квалитетот на површинските и подземните води, како и визуелниот пејзаж и туризмот. Отпадот исфрлен во реките резултира со значителни влијанија. Акцискиот план и подобрениот начин на управување со отпадот би ги подобрил сите горенаведени негативни влијанија на отпадот врз животната средина.
5	Дали планот ќе го влоши квалитетот на почвата во општината?		не	Ѓубриштата и исцедокот негативно влијаат врз квалитетот на почвата. Исфрлените ѓубришта резултираат со значителни влијанија. Емисиите на прашина и мирис влијаат на здравјето на луѓето. Пожарите на депониите предизвикуваат загадување на воздухот и формирање на токсични материји што претставува здравствен ризик. Како и во влијанието на ЛАП-от врз квалитетот на водата и во овој дел планот само може да ги подобри горенаведените неправилности со постапувањето со отпадот.
6	Дали ЛАП има негативно социјално влијание? Дали ова влијание е големо, без преседан и неповратно? Објаснете накратко		не	Со локалниот акциски план ќе се детектираат клучните проблеми и системски ќе се работи кон подигнување на нивото на свест кај институциите, заедниците, јавноста за правилно постапување со отпадот. Преку акцискиот план ќе се подобри инфраструктурата за собирање и селекција на отпад.
7	Дали планот има влијание врз материјални и/или културни ресурси кои што се значајни за локалната заедница? Објаснете накратко		не	Со локалниот акциски план ќе се минимизираат влијанијата од управувањето со отпадот врз материјалните и културните ресурси значајни за локалната заедница.
8	Доколку постојат повеќе етнички заедници во вашата општина, дали реализација на планот ќе има негативно влијание врз квалитетот на живот на некои од нив? Објаснете накратко		не	Не се очекува реализацијата на планот да има негативно влијание врз квалитетот на животот на граѓаните во нашата општина од било која етничка припадност. Напротив, со добра кампања, со системска едукација и подигнување на јавната свест секоја етничка заедница би имала придобивка.
9	Дали планот ги зема предвид жените и младите девојки како посебна група граѓани и дали ќе има влијание врз квалитетот на нивниот живот? Објаснете накратко	да		Политика на општината е да се зема во предвид родовиот аспект, општина Битола преку јавни повици работно ангажира лица со ниски квалификации за одржување на јавната чистота и зеленило (најголем процент се жени) финансирани од општината преку програма за социјална заштита.
10	Дали планот ги зема предвид ранливите групи граѓани и дали ќе има влијание врз квалитетот на нивниот живот? Објаснете накратко	да		Со акцискиот план ќе се даде и можност неовластените собирачи на отпад да се инкорпорираат во системот и да им се зголемат нивните можности.
11	Дали планот вклучува губење на имот или средства за живот на жителите во општината? Објаснете накратко		не	/
12	Дали планот ќе има негативно влијание врз економските можности и пристапот до пазарот на труд на жителите на општината? Објаснете накратко		не	Напротив, локалниот акциски план ќе има зголемување на економските можности бидејќи со системот на селекција, можноста за рециклирање и подобрување на управувањето со отпадот ќе се подобри и подобри пазарот на трудот.

## 6 Вклученост на засегнатите страни и комуникациска стратегија



**В**о мисијата да го подобриме управувањето со отпадот и да придонесеме кон поздрава животна средина во нашата општина, нашиот комуникациски пристап ќе се стреми кон активно вклучување на граѓаните и засегнатите страни, позиционирајќи ги како клучни актери во процесот на трансформација кон одржливи практики. Преку ефективна комуникација, ќе настојваме да негуваме заеднички идентитет на еколошки свесна општина, користејќи ги дигиталните комуникациски канали и другите средства за информирање кои ни стојат на располагање.

Нашата намера е активно да ги вклучиме граѓаните и засегнатите страни во заедничките напори на општината да ги имплементира активностите од ЛАП. Остварувањето на целите од планот бара поголема свесност, промени во односот на населението кон отпадот и трансформативни промени во начинот на кој комуналните претпријатија се справуваат со отпадот. Колективна посветеност кон одржливи практики за управување со отпад кај секој граѓанин во нашата заедница ќе се постигне преку програмата за кревање на јавната свест, едукативните програми и таргетираните кампањи за поддршка на одредени активности од ЛАП и програмите за јакнење на капацитетите на општините и комуналните претпријатија.

Активното вклучување на засегнатите страни во сферата на отпадот (кои што беа идентификувани на почетокот на процесот за изработка на ЛАП) ќе биде најважниот аспект на нашата комуникациска стратегија. Во нашите напори за почиста и поодржлива општина, ние ќе настојваме да ги вклучиме сите членови на заедницата, вклучувајќи ги бизнисите, невладините организации, медиумите, неформалниот сектор, како и јавните институции. ЛАП, неговото спроведување и сите негови промени ќе бидат отворено комуницирани и коментарите ќе бидат земени предвид. Комуникациските канали ги вклучуваат социјалните мрежи, веб страницата на општината, емаил, радио, телевизија и директна комуникација со општинската администрација. Нашиот пристап за вклучување на засегнатите страни ќе биде воден од принципите на отворена комуникација, инклузивност и заедничко одлучување.

Преку негувањето силни врски со засегнатите страни, имаме за цел да изградиме мрежа за поддршка која активно ќе придонесува кон исполнување на целите и приоритетите од акцискиот план за управување со отпад. Со заеднички напори, ќе настојваме да ја искористиме колективната мудрост и различните перспективи, на тој начин осигурувајќи дека нашите постапки се целосно усогласени со потребите и желбите на целата заедница. Реализацијата на планот зависи од сите нас.



## Изјава за транспарентност



Почитувајќи ги принципите на одговорно владеење, Општина Битола ја препознава важноста на справување со ризиците од корупција за време на имплементацијата на овој акциски план. Тргувајќи од тоа, ние сме целосно посветени на спроведување соодветни антикорупциски мерки за да обезбедиме транспарентност и правичност во нашите активности за управување со отпад.

Оваа заложба е во согласност со нашата цел да промовираме одговорни практики, да ги заштитиме ресурсите, како и да промовираме пристап кој целосно ги заштитува интересите на заедницата при реализацијата на активностите од овој ЛАП за управување со отпад.

При реализацијата на овој акциски план, нашата цел е да бидеме постојано будни, да ги препознаеме појавите на нетранспарентни практики, и на тој начин да создадеме средина која дава приоритет на интегритетот и одговорното управување со отпадот на локално ниво.







# SALAR International

A part of the Swedish Association  
of Local Authorities and Regions



Република Северна Македонија  
Министерство за животна средина  
и просторно планирање



Republika e Maqedonisë së Veriut  
Ministria e Mjedisit Jetësor  
dhe Planifikimit Hapësinor

Република Северна Македонија  
Министерство за локална самоуправа



Republika e Maqedonisë së Veriut  
Ministria e Vetëqeverisjes Lokale

